

Sygn. akt III Ca 1754/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Krystyna Hadryś

Sędzia SO Gabriela Sobczyk

SO Danuta Morys - Woźniak (spr.)

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa T. T.

przeciwko D. T.

o ustanowienie rozdzielności majątkowej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 30 lipca 2013 r., sygn. akt IV RC 254/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. ustanawia pomiędzy stronami powodem T. T. i pozwaną D. T. pozostającymi od dnia 14 kwietnia 1979 r. w związku małżeńskim (akt małżeństwa sporządzony w Urzędzie Stanu Cywilnego w K. Nr (...)) rozdzielność majątkową-małżeńską;

2. nie obciąża pozwanej kosztami procesu;

II nie obciąża pozwanej kosztami postępowania odwoławczego.

SSO Danuta Morys-Woźniak SSO Krystyna Hadryś SSO Gabriela Sobczyk

Sygn. akt III Ca 1754/13

UZASADNIENIE

Powód domagał się ustanowienia rozdzielności majątkowej pomiędzy stronami wynikającej z zawarcia małżeństwa w dniu 14 kwietnia 1979r. oraz zasądzenia od pozwanej kosztów procesu. Uzasadniając swoje żądanie podniósł, że strony pozostają w separacji faktycznej do 2009r. Nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego. Nie mają żadnych wspólnych interesów majątkowych, a współżycie między nimi ustało z końcem 2008r. Nadto wskazał, że powództwo o rozwiązanie małżeństwa przez rozwód zostało oddalone, a pozew ten jest podyktowany jego staraniem o usamodzielnienie (podjął starania o własne mieszkanie).

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Uzasadniając swoje stanowisko wskazała, że u powoda stwierdzono zaburzenia psychiczne. W 2000r. podjął się on leczenia psychiatrycznego, jednak zakończył je po kilku spotkaniach. Powód bezpodstawnie pomawia pozwaną o posiadanie kochanka, a nadto, pomimo przeprowadzenia badań DNA potwierdzających ojcostwo ich wspólnego syna, dalej poddaje w wątpliwości jego biologiczne ojcostwo ich wspólnego syna. W dalszej części wskazała, że strony żyją razem w jednym mieszkaniu. Pozwana utrzymuje je w czystości, dba o nie, zdarza się, że pierze rzeczy powoda.

Pozwana zakwestionowała także spełnienie przesłanek z art. 52 k.r.o. podnosząc, że wobec ustabilizowanej sytuacji stron, nie zachodzi sytuacja zagrażająca interesowi majątkowemu powoda. Zachowanie pozwanej także takiego zagrożenia nie stanowi. W ocenie pozwanej, zniesienie wspólności majątkowej doprowadziło do zaistnienia sytuacji, w której powód będzie miał możliwość podejmowania nieodpowiedzialnych decyzji finansowych.

Sąd Rejonowy w Rybniku wyrokiem z dnia 30 lipca 2013r. oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że strony zawarły związek małżeński 14 kwietnia 1979r. Mają dorosłego syna.

11 października 2012r. powód wniósł o orzeczenie rozwodu. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku z 21 stycznia 2013r. (sygn. akt II RC 1431/12) powództwo zostało oddalone ze względu na uznanie, że powód jest wyłącznie winny rozkładu pożycia, a pozwana nie wyraziła zgody na orzeczenie rozwodu

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Rybniku z 21 sierpnia 2012r. w sprawie o sygn. akt IX K 1225/11 powód został uznany za winnego tego, że w okresie od kwietnia 2010r. do 13 września 2011r. w R. znęcał się psychicznie nad swoją żoną w ten sposób, że bezpodstawnie wszczynał awantury domowe, podczas których wyzywał ją słowami wulgarnymi i powszechnie uznanymi za obelżywe, wmawiał pokrzywdzonej, że utrzymuje kontakt z kochankami oraz groził jej pozbawieniem życia tj, czynu z art. 207 § 1 k.k.

W toku postępowania karnego powód został poddany badaniu przez dwóch biegłych psychiatrów. W opinii z 29 listopada 2011r. biegli stwierdzili, że w okresie obejmującym zarzucany czyn zabroniony powód nie zdradzał objawów choroby psychicznej, endogennych zaburzeń nastroju ani upośledzenia umysłowego. Nie doznawał również psychotycznych zakłóceń czynności psychicznych. U powoda rozpoznano zaburzenia osobowości. W badaniu klinicznym rozpoznano dyskretnie cechy zespołu psychoorganicznego nie mające wpływu na poczytalność powoda. Stwierdzono, że powód jest sprawny intelektualnie, nie zdradza objawów otepiennych, zna i różnicuje podstawowe normy moralno – społeczne, ma też odpowiednie doświadczenie życiowe. Jego zdolność planowania, rozumienia i przewidywania sytuacji społecznych jest zachowana

Wspólny majątek stron stanowi mieszkanie własnościowe oraz samochód marki P. (rok produkcji 2000), użytkowany przez powoda. Strony nie posiadają innych nieruchomości, kosztowności czy papierów wartościowych.

Powód ma 59 lat. Jego jedyny dochód stanowi renta powypadkowa w wysokości przeszło 3.000 zł.

Pozwana ma 57 lat. Otrzymuje rentę w wysokości 560 zł, a nadto zasądzone od powoda alimenty w wysokości po 500 zł miesięcznie. Prawo do renty uzyskała w 2000r. z uwagi na chorobę kręgosłupa. Uprzednio nie pracowała zawodowo, co wynikało z porozumienia między małżonkami.

Pozwany ponosi opłaty z tytułu czynszu i mediów.

Od kwietnia 2009r. strony zajmują osobne pokoje i nie prowadzą wspólnych finansów oraz wspólnego gospodarstwa domowego. Strony korzystają ze wspólnych pomieszczeń w postaci kuchni i łazienki. Pozwana dba o czystość mieszkania. Od 2010r., kiedy to pozwana uzyskała alimenty, na życzenie powoda, nie gotuje dla niego, nie robi wspólnych zakupów i nie pierze jego ubrań. Pozwana starała się utrzymywać więź z powodem, rozmawiać z nim; choć powód tego sobie nie życzył, twierdząc, że nie chce się kłócić i że nie mają o czym rozmawiać.

Strony nie posiadają zobowiązań finansowych zaciągniętych wspólnie lub przez każdego z małżonków z osobna.

Powód po ustanowieniu rozdzielności majątkowej chce kupić dla siebie mieszkanie, na które chce zaciągnąć kredyt.

Od 2009r. powód zaczął mówić o zdarzeniach, które nie miały miejsca. Twierdził, że w 1983r. z porodówki pozwaną odbierał kochanek, który uczestniczył również w I Komunii syna stron. Zarzucał pozwanej rzekome zdrady twierdząc, że kiedy syn stron był mały, podawała mu środki nasenne aby móc chodzić na dancingi. Twierdził, że pozwana choruje wenerycznie. Stwierdził, że nie jest ojcem syna stron i przeprowadził badanie DNA, które potwierdziły jego ojcostwo. Pozwana próbowała sytuację wyjaśnić, strony prowadziły rozmowy min. z matką powoda, albowiem ten twierdził, że matka o wszystkim wie; matka powoda zaprzeczyła jego opowieściom.

Pozwana wraz z synem namawiali powoda w 2008r. do podjęcia leczenia; powód odmówił twierdząc, że chcą z niego „zrobić wariata”.

Syn stron ma obecnie 30 lat. Od 2009r. nie mieszka z rodzicami. Odwiedza matkę średnio raz na dwa tygodnie. Z powodem nie utrzymuje kontaktów od 2010r. z powodu kwestionowania istniejącego między pokrewieństwa.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 52 § 1 k.r.o. z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej. Powołując się na wskazane w uzasadnieniu orzecznictwo Sądu Najwyższego, uznał, iż ważnym powodem do zniesienia przez sąd wspólności majątkowej małżeńskiej jest w szczególności separacja małżonków, uniemożliwiająca im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym i zarazem stwarzająca zagrożenie interesów majątkowych jednego lub nawet obojga małżonków. Przez ważne powody zniesienia wspólności należy rozumieć okoliczności, które wskazują, że utrzymanie wspólności może narażać na szwank interes małżonków lub rodziny.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd Rejonowy uznał, że sam fakt separacji faktycznej nie jest wystarczający do przyjęcia, że zachodzą ważne przyczyny dla ustanowienia rozdzielności majątkowej. Powód nie wykazał jaki konkretnie interes małżonków czy rodziny doznaje uszczerbku wskutek separacji faktycznej stron. Wskazał, że strony poza mieszkaniem i samochodem nie posiadają ani aktywów ani pasywów. Każdy z małżonków ma własne dochody, żadne nie prowadzi działalności gospodarczej, nie są w trakcie realizacji jakichkolwiek przedsięwzięć majątkowych. Nie występuje pomiędzy stronami spór co do sposobu zarządu majątkiem wspólnym. Strony nie mają małoletnich dzieci.

Powód domagał się ustanowienia rozdzielności majątkowej podając min., że zamierza kupić mieszkania dla siebie i jak zeznał, posiada na nie środki. W ocenie Sądu Rejonowego, okoliczność podnoszona przez powoda (chęć usamodzielnienia się) nie stanowiła ważnego powodu w rozumieniu art. 52 k.r.o., a nosi wręcz znamiona działania z pokrzywdzeniem współmałżonka. Sąd uznał, że powód, z pieniędzy, które pozyskał w czasie małżeństwa, kiedy to pozwana w wyniku porozumienia stron w większości nie pracowała, zamierza doprowadzić do uzyskania przedmiotu majątkowego wyłącznie dla siebie. Wskazując, że konieczność uwzględnienia dobra drugiego małżonka jako jednej z przesłanek ustanowienia rozdzielności majątkowej, jak również zwracając uwagę na cele ustroju małżeńskiej wspólności majątkowej, uznał, że w ustalonym stanie faktycznym nie zachodzi ważny powód dla ustanowienia rozdzielności majątkowej i na mocy art. 52 § 1 kro powództwo oddalił.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia wniósł powód zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi temu zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to art. 52 § 1 k.r.o. przez błędne uznanie, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie ma podstawy z art. 52 § 1 k.r.o. do ustanowienia rozdzielności majątkowej, ponieważ interes rodziny stoi temu na przeszkodzie.

Na tych podstawach wniósł o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości, tj. ustanowienie rozdzielności majątkowej pomiędzy stronami wynikającej z zawarcia małżeństwa 14 kwietnia 1979r. oraz zasądzenia od pozwanej kosztów procesu za obie instancje.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powoda przyjmując za podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje własne.

Pomimo prawidłowo poczynionych ustaleń, wyprowadzone zeń wnioski, w kontekście istnienia ważnych powodów wskazanych w art. 52 § 1 k.r.o., nie były zasadne.

Zgodnie z art. 52 § 1 k.r.o. z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej. Brzmienie tego przepisu nakazuje przyjąć, że ustawodawca uzależnił możliwość ustanowienia rozdzielnosci majątkowej od istnienia ważnych powodów, któremu to pojęciu nadał walor klauzuli generalnej. Orzecznictwo przez ważne powody, dające podstawę do zniesienia wspólności majątkowej, rozumie zaistnienie takiej sytuacji, która w konkretnych okolicznościach faktycznych wywołuje stan pociągający za sobą naruszenie lub poważne zagrożenie interesu majątkowego jednego z małżonków i z reguły także dobra rodziny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2003r., IV CKN 1710/00). Judykatura, jako ważny powód w rozumieniu art. 52 § 1 k.r.o. wielokrotnie wskazywała również separację faktyczną małżonków uniemożliwiającą im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym (tak. Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 4 czerwca 2004r., III CK 126/03; z dnia 7 grudnia 2000r., II CKN 401/00; z dnia 23 lutego 2001r., II CKN 398/00; z dnia 13 stycznia 2000r., II CKN 1070/98).

Sąd Rejonowy rozpoznając pominął, iż „rozluźnienie więzi” pomiędzy małżonkami obejmowało nie tylko sferę emocjonalną i gospodarczą, ale również jest zauważalne w sferze faktycznej (kontakty między małżonkami ograniczają się do minimum). Zgromadzony materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że małżonkowie nie tylko nie potrafią porozumieć się w sprawach majątkowych, ale również nie znają swoich sytuacji majątkowej. Również kontakty pomiędzy nimi przybrały formę zdawkową. Brak jest między nimi porozumienia we wszystkich sprawach życia codziennego.

Ustalony stan faktyczny jednoznacznie wskazuje, że w analizowanym przypadku separacja faktyczna małżonków powoduje brak możliwości wspólnego współdziałania małżonków w zarządzie ich majątkiem wspólnym. Trudno bowiem sobie wyobrazić, nawet w sposób najbardziej abstrakcyjny, aby w przypadku braku jakiegokolwiek porozumiewania się stron co do zwykłych czynności życia codziennego, strony mogły wykazywać chęć porozumiewania się stron co do zarządu ich majątkiem wspólnym. Zanik możliwości sprawowania wspólnego zarządu majątkiem wspólnym stron stanowi, w ocenie Sądu Okręgowego, wystarczającą przesłankę do ustanowienia rozdzielnosci majątkowej. Tym samym oddalenie powództwa, pomimo, iż w ocenie Sądu Rejonowego stanowiło ochronę pozwanej, pomijało okoliczność, iż ochrona ustawowej wspólności majątkowej zmierza do rzeczywistego zrealizowania równych praw obojga małżonków w dziedzinie stosunków majątkowych (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2003r., IV CKN 1710/00; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2000r., II CKN 662/98). Takiego równouprawnienia w niniejszym przypadku nie stwierdzono, co było przyczyną wydania orzeczenia reformatoryjnego.

Rozdzielność majątkową Sąd Okręgowy ustanowił z dniem wydania wyroku.

Z przyczyn wskazanych powyżej zaskarżone orzeczenie podlegało zmianie w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. uznając za wypadek szczególnie uzasadniony nie tylko przedmiot niniejszego postępowania, ale również sytuację majątkową po

stronie pozwanej. Te same przyczyny były podstawą do zastosowania art. 102 k.p.c. również w rozstrzygnięciu o kosztach postępowania odwoławczego.

SSO Danuta Morys – Woźniak SSO Krystyna Hadryś SSO Gabriela Sobczyk